

УДК 632.4:633.85

Піковський М. Й.*, **Макух Д. Я.**, **Вернигора Є. О.***Національний університет біоресурсів і природокористування України, вул. Героїв Оборони, 13, м. Київ, 03041, Україна, *e-mail: mprmir@ukr.net***ПАРАЗИТУВАННЯ ГРИБА *SCLEROTINIA SCLEROTIORUM* DE BARY
НА РОСЛИНАХ *SINAPIS ALBA* L.**

Білу гниль або склеротініоз сільськогосподарських культур спричинює гриб *Sclerotinia sclerotiorum* de Bary. Відповідно до сучасної систематики патоген належить до царства Fungi, відділу Ascomycota, класу Ascomycetes, підкласу Leotiomycetidae, порядку Helotiales, родини Sclerotiniaceae. Вважається, що біла гниль масово поширена у відносно холодних і вологих регіонах світу. Повідомлення про розвиток хвороби стосуються багатьох країн на різних континентах.

На думку багатьох вчених *S. sclerotiorum* є одним із найбільш неспеціалізованих патогенів. Adams P. B. вказує, що коло рослин-господарів включає представників різних таксономічних груп, що відносяться до 64 родин, 225 родів, 361 видів, в цілому 383 видів і інших категорій (Purdy L. H., 1979). Boland G. J. та Hall R. (1994) наводять інформацію, що гриб уражує понад 400 видів рослин.

Проведений аналіз наукової літератури засвідчив шкідливість в умовах України білої гнилі на рослинах технічних культур (соняшнику, ріпаку), зернобобових (горосі, сої, квасолі), овочевих (моркві, помідорах, огірках, перці, баклажанах та ін.). Водночас інформація стосовно паразитування гриба *S. sclerotiorum* на рослинах *Sinapis alba* L. відсутня.

Метою наших досліджень було встановити особливості розвитку та симптоматику білої гнилі на рослинах *S. alba*. Експерименти проводили на дослідному полі кафедри фітопатології імені академіка В. Ф. Пересипкіна в умовах відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Агрономічна дослідна станція». Відібрані рослинні зразки аналізували у проблемній науково-дослідній лабораторії Мікології і фітопатології кафедри фітопатології з використанням загальноприйнятих методик.

У результаті проведених обстежень під час вегетаційного періоду 2016 року нами виявлено ураження рослин *S. alba* грибом *S. sclerotiorum*. Хвороба проявлялася на стеблах, які уражувалися на різній відстані від поверхні ґрунту. Моніторинг симптомів білої гнилі засвідчив їх мінливість, що в окремих випадків ускладнює діагностику хвороби. Зокрема, початок прояву захворювання характеризувався появою на уражених органах плям насичених вологою. Надалі відбувалося їх збільшення у розмірах та інтенсивне утворення білої грибниці. Водночас, за низької вологості повітря міцелій на поверхні уражених тканин був слабо помітний. На поверхні та всередині інфікованих стебел формувалися поодинокі склероції гриба. У молодому віці вони мали вигляд білих ущільнень грибниці, а за дозрівання набували чорного відтінку. Склероції, що знаходилися на стеблах під час їх підсихання, масово обпадали на поверхню ґрунту.

Загалом, сильне ураження стебел призводило до мацерації тканин. Хворі рослини в'янули та засихали. У кінці вегетаційного періоду спостерігалось знебарвлення уражених ділянок за відсутності на поверхні тканин видимих ознак наявності характерного міцелію патогену.

Отже, за результатами фітопатологічного моніторингу рослин *Sinapis alba* нами виявлено їх ураження грибом *Sclerotinia sclerotiorum*. Патоген викликав стеблову форму білої гнилі, яка характеризується мінливістю симптомів і може призводити до загибелі рослин.